

ЦЕРКОВНА ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ОРДЕНУ ЄЗУЇТІВ: РЕЦЕПЦІЯ М. ГРУШЕВСЬКОГО

Фарцабей Юліана,

здобувачка вищої освіти першого рівня
історичного факультету
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
e-mail: volarion.isreal@gmail.com

Науковий керівник: **Куций Іван,**

доктор історичних наук, професор
кафедри історії України, археології
та спеціальних галузей історичних наук
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Модернізація вітчизняної загальноосвітньої моделі навчання є пріоритетним завданням українського державотворення. Її здійснення відбувається згідно ключових положень Концепції «Нова українська школа». Серед напрямків реформування одним із головних є створення інноваційного освітнього середовища, головним критерієм ефективності якого є здатність суб'єктів освітньої діяльності генерувати та впроваджувати інновації в освіту у ньому.

Наймасштабнішим проектом приведення середньої освіти у відповідність до запитів соціально-економічних і політичних реалій сучасної України, стала реформа «Нова українська школа» (далі НУШ). Розрахована на роки, вона поставила собі за мету не просто навчати школярів основам наук, а готувати їх до життя у світі, який постійно змінюється, навчати раціональним прийомам розумової діяльності та сучасним формам спілкування, розвивати здатність до швидкого засвоєння інформації і прийняття ефективних рішень. Як наслідок, перед педагогами постали нові задачі, реалізувати які вони могли лише за умови оволодіння інструментами забезпечення інноваційного розвитку освіти, теоретико-методологічну основу яких сформували Закон України «Про освіту»(2017), Державний стандарт початкової освіти (2018р.), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.), нова редакція Закону України «Про загальну середню освіту» (2021) [1, с. 684].

В умовах змін традиційна модель навчання поволі поступалася місцем інноваційній – орієнтованій не лише на впровадження нововведень, але й на удосконалення способів взаємодії педагогів та учнів, стилю їх мислення, життя й відносин, які із цими нововведеннями пов'язані [2, с. 264].

У такому контексті реалізація освітніх інновацій відбувається через зміни суб'єктами об'єктів нововведень, які навчаючись, не лише здобувають знання, а й позбавляються нав'язаних їм попередньою моделлю навчання штампів, стереотипів та умовностей. Як наслідок, вони починають легко сприймати зміни, набувають здатності виходити за рамки діючих нормативів та умовностей, навчаються створювати нове та реалізовувати його. За цією логікою «Нову українську школу» закономірно розглядати як реформу трансформаційного типу, адже на шляху до змін вона передбачає здійснення цілого ряду перетворень. Зокрема: реформування інституційної сфери загальної середньої освіти та її правових норм; системну корекцію змісту, форм і методів навчання; формування нової поведінкової ментальності педагогів, здобувачів освіти та їх батьків; розвиток ціннісного ставлення особистості до себе, як носія фізичних, духовно-душевних та соціальних сил тощо.

На перший погляд ці перетворення не складні. Проте філософія технологічних трансформацій надзвичайно суперечлива. На практиці об'єктивні зміни часто піддаються суб'єктивним оцінкам та нашоухуються на банальне нерозуміння логіки педагогічних дій. Усе це разом настільки ускладнює усвідомлення механізмів технологічного переозброєння педагогічного процесу, що призводить до розмивання змісту технологій – недостатнього і неправильного розуміння їх призначення. По суті, якщо не заперечувати вплив особистості на педагогічний процес та його наслідки, доведеться визнати, що кожен сучасний педагог за відсутності чітко прописаного алгоритму інноваційної освіти фактично працює за своєю власною освітньою траєкторією, протиставляючи індивідуальну майстерність технологічним вимогам. І це не просто твердження. В сучасній педагогіці останнім часом вкотре активізувалася дискусія на предмет співіснування в одному освітньому просторі загальної технології та індивідуальної майстерності. Особливої актуальності ця проблема набула на тлі обумовленої загальноосвітньою реформою «Нова українська школа» одночасної технологізації освіти, яка передбачає дотримання технологічних процедур і, що найголовніше, прогнозованих механізмів забезпечення кінцевих результатів навчання та надання (при цьому) академічної свободи вчителю, яка, відповідно до нового Закону України «Про освіту» (ст. 54), повинна здійснюватися на «...принципах свободи слова, думки й творчості...» [3].

Парадокс проблеми у тому, що технологічність (чітке дотримання норм і приписів) розглядає педагогічну творчість як непотрібну перешкоду, що майже завжди погіршує точно розраховані дії, прописані технологією. Вчитель у технологічній освіті наділений функцією організатора навчання, а не творця здатного породжувати якісно нові

матеріальні та духовні цінності суспільного значення[2, с. 264]. На ділі ж від нього вимагають виконання подвійної ролі модератора індивідуальної освітньої траєкторії учня, й творця власного освітнього середовища здатного до прояву педагогічної ініціативи, розробки та впровадження авторських навчальних програм, проектів, освітніх методик. Виникає запитання: як у практиці сьогодення поєднати ці взаємовиключаючі речі, адже якщо учитель - «творець», то він прагнучи волі, самостійності та творчості навряд чи підкорятиметься правилам та алгоритмам технології навчання? [1, с. 691].

Враховуючи зазначене, можна зробити **висновок**, що інноваційні підходи запропоновані НУШ для реалізації стратегії змін у базовій середній освіті до сих пір остаточно не апробовані, хоча необхідність їх використання визнана як дослідниками, так і практиками. Для отримання задекларованих реформою «Нова українська школа» змін передусім необхідно усунути суперечності між традиційною моделлю навчання та викликами нової суспільної парадигми. В рамках базової середньої освіти цей алгоритм реалізується через творення нового освітнього середовища, спроможного забезпечити необхідні умови, засоби і технології для навчання, подолання інертності мислення та переходу на якісно новий рівень побудови взаємин між учасниками освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевський М. С. Духовна Україна: зб. творів. Київ: Либідь, 1994. 556 с.
2. Грушевський М. С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / Редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. К.: Наук. думка, 1991. (Пам'ятки іст. думки України). Т. 5. 1994. 704 с.
3. Грушевський М. С. Історія української літератури: у 6 т., 9 кн. / за ред. О. О. Вербила. Київ: Либідь, 1995. Т. 5. 353 с.
4. Грушевський М. С. З історії релігійної думки на Україні. Київ: Освіта, 1992. 196 с.
5. Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI–XVII віці: Київ – Львів: Друкарня «С. В. Кульженко», 1912. 248 с.